

Stephanie Dietrich

Harald Hegstad:

Gud, verden og håpet: Innføring i kristen dogmatikk

Oslo: Luther 2015

Harald Hegstad har skrevet en god og nyttig innføringsbok i kristen dogmatikk, med tittelen *Gud, verden og håpet*. Boken har som målgruppe «studenter på bachelornivå og alle som vil ta et dypdykk i kristen tro». Den erstatter, ifølge forfatteren, tidligere innføringsbøker i kristen tros lære fra samme institusjonssammenheng. Det som kjennetegner og særpreger Hegstads innføringsbok, er to grunnleggende grep: For det første fremstiller han kristen dogmatikk som et redskap til «livstolkning», for det andre ønsker han å reflektere «i større grad enn tidligere fremstillinger» dagens økumeniske situasjon (baksidetekst).

Boken følger en tradisjonell oppbygning for tilsvarende fremstillinger av troslæren. Hegstad begynner med et innføringskapitel, «Hva er dogmatikk», der han redegjør for klassiske prolegomena-spørsmål, og plasserer seg trygt innenfor en tradisjonell og kirkelig MF-tradisjon. Kapittel 2 behandler spørsmålet «Hvordan kan vi vite noe om Gud?» ved å drøfte forståelsen av Guds åpenbaring, bibelsyn og forholdet mellom Skrift og tradisjon. Kapitlet gjenspeiler at Hegstad har mange års erfaring med pedagogisk tilrettelegging og undervisning om temaet. Han makter å formidle på en enkel, men allikevel ikke altfor forenklet måte, grunnleggende og til dels faglig avanserte problemstillinger. Kapittel 3 drøfter spørsmålet «Hvem er Gud?» ved kort å gjøre rede for problemstillingene rundt forholdet mellom kristendommen og andre religioner, treenighetslæren og andre sentrale punkter knyttet til gudsbegrepet. Her kunne man kanskje forventet en noe mer grundig og nyansert redegjørelse for religionsteologiske spørsmål, spesielt i en bok som sikter mot å gi en innføring i kristen dogmatikk for studenter som kanskje skal forberede seg til å undervise i KRLE-faget i dagens pluralistiske og multireligiøse samfunn. De følgende kapitler følger den tradisjonelle oppbygningen for tilsvarende fremstillinger av kristen tros lære. Etter en gjennomgang av trosartiklene følger kapitler om nådemidlene, ekklesiologi og eskatologi.

Fungerer boken etter sitt formål? Vil en student uten større forkunnskaper innenfor kristendomsfaget, og kanskje uten noen sterk tilknytning til en kirkelig tradisjon, gjennom studiet av denne læreboken ha et tilstrekkelig grunnlag for å kunne undervise innenfor KRLE, i samsvar med forfatterens intensjon om at kristen tros lære skal fungere som et redskap til livstolkning?

Et problem med fremstillingen er at den forutsetter en viss fortrolighet med en kristen tradisjon og en kirkelig tilknytning som ikke nødvendigvis kan forutsettes hos bokens målgruppe. Boken tematiserer i svært liten grad at kristen tro og religion i nordeuropeisk sammenheng ikke følger tradisjonelle kirkelige skillelinjer lenger, forfatteren tar ikke høyde for den «hybride religiøsiteten» som kjennetegner mye av dagens religiøsitet, og den er heller ikke eksplisitt på hvordan forfatterens vestlige, nordeuropeiske og hvite kontekst har preget hans – og eventuelt leserens – tilnærming til «kristen troslære», selv om Hegstad plasserer seg som «luthersk teolog». Dermed er nok også målsetningen, å fremstille kristen troslære slik at den kan bidra til «livstolkning» i dagens samfunn, bare delvis oppnådd.

Hegstad skal ha ros for at han i mye større grad enn tidligere fremstillinger har tematisert økumeniske spørsmål. Han tematiserer dog ikke sin egen tilhørighet til det globale nord og Vestkirkens univers av akademisk, og mannlig, teologisering. Den eneste kvinnelige teologen som blir nevnt i hele boken, er for øvrig den feministiske teologen Mary Daly, i avsnittet om kjønnet teologi. Nålevende teologers stemme fra det globale sør er fraværende. Derimot refereres det mye til sentrale kirkehistoriske skikkelser som Augustin, Thomas av Aquinas og Luther – og til det kjente universet av (mannlige) nordeuropeiske teologer fra det forrige århundre, slik som Pannenberg, Wingren, Karl Barth etc. Så å si alle hans referanser til andre teologer er mannlige teologer fra nordisk eller nordeuropeisk sammenheng. I en innføringsbok er det selvfølgelig begrenset hvor mange perspektiver man kan inkludere i fremstillingen. Jeg mener allikevel at boken ville ha tjent på å være enda mere tydelig på kontekstens betydning for interpretasjonen av kristen troslære, ikke minst når man, som Hegstad, vektlegger livstolkningsperspektivet som troslærens sentrale oppgave. Det ville nok kanskje også bidratt til at boken kunne blitt en noe mer «spenstig» lektyre, som det er lettere for studenten å engasjere seg og sin egen kontekst i.

Den økumeniske konteksten som danner bakteppet, er i stor grad – med noen få hederlige unntak, som den ryddige fremstillingen av *filioque*-kontroversen i trinitetslære-sammenheng – diskursen mellom den lutherske/protestantiske og den romersk-katolske tradisjonen. Det vil si: Den befinner seg innenfor vestkirkens teologiske tradisjon. Hegstad skal ha stor ros for at han både henviser til og aktivt bruker de økumeniske avtalene Den norske kirke har undertegnet, og at han også bruker sentrale dokumenter fra Kirkenes Verdensråd og Det lutherske verdensforbund. Som ingen andre før ham har han klart å synliggjøre at økumenisk teologi (og økumeniske dokumenter) ikke bare er for de «spesielt interesserte», men bidrar til å forstå og fortolke kristen dogmatikk i en norsk kontekst.

Hegstad lykkes langt på vei med å forklare til dels svært komplekse teologiske temaer, slik som «åpenbaring», på en forståelig, men allikevel ikke simplifiserende, måte. Boken er et nyttig tilskudd for alle som ønsker en innføring i kristen dogmatikk. Den gir en bred og grundig innføring, som kanskje til tider overskrider det man kan forvente at studenter på bachelornivå kan tilegne seg. Livstolkningsperspektivet forblir dessverre svært implisitt i fremstillingen, noe som kanskje er begrunnet i at det er begrensede muligheter i rammen av en slik innføringsbok til å konkretisere hva forskjellige aspekter ved troslæren helt konkret kan bety for dens lesere i dagens samfunn og verden.